Commissie voor de milieueffectrapportage

Landbouwontwikkelingsgebied De Ass, gemeente Cuijk

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport en de aanvulling daarop

15 juli 2010 / rapportnummer 2424-54

1. OORDEEL OVER HET MER

De gemeente Cuijk stelt een nieuw bestemmingsplan op voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) De Ass. Het bestemmingsplan wordt opgesteld voor de verplaatsing van twee ondernemers van de directe omgeving van de kern van Haps naar het LOG De Ass, de woningbouw op de te verlaten bedrijfslocaties en natuurcompensatie. Voor dit bestemmingsplan wordt een plan-m.e.r.-procedure doorlopen omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor toekomstige m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten (intensieve veehouderij) en een passende beoordeling volgens de Natuurbeschermingswet 1998 aan de orde is. Bevoegd gezag bij deze procedure is de gemeenteraad van Cuijk.

Tijdens de toetsing van het plan-MER heeft een gesprek plaats gevonden tussen de Commissie voor de m.e.r. (de Commissie)[1] en de gemeente Cuijk. Daar heeft de Commissie kenbaar gemaakt dat het MER naar haar oordeel geen juist beeld geeft van de effecten van het bestemmingsplan. Naar aanleiding daarvan heeft het bevoegd gezag een aanvulling opgesteld, waarin is ingegaan op de volgende punten:

- de alternatieven;
- de passende beoordeling;
- ammoniakdepositie en EHS gebieden;
- geurhinder;
- berekeningen luchtkwaliteit;
- gezondheidseffecten.

De Commissie is van mening dat in het MER en de aanvulling tezamen de essentiële informatie aanwezig is. De Commissie onderschrijft de uitgangspunten van de passende beoordeling echter niet. Daarnaast constateert de Commissie een wijziging in de omschrijving van de referentiesituatie in de aanvulling die gevolgen heeft voor de vergelijking van alternatieven. Het is onduidelijk waar deze wijziging op is gebaseerd.

De Commissie constateert dat in de passende beoordeling voor de locatie aan de Steenakkerstraat 19 is uitgegaan van de situatie waarin de vleesvarkensstal is gerealiseerd. De stal aan de Steenakkerstraat 19 wordt hierbij beschouwd als “bestaand gebruik”. Uit de informatie uit de passende beoordeling wordt niet duidelijk of het meenemen van deze stal als “bestaand gebruik” juist is. Indien deze aanname niet juist is, zal de stikstofdepositie van de locatie hoger zijn dan weergegeven in de passende beoordeling. Voor de verplaatsing van beide bedrijven naar het LOG De Ass wijzigt de conclusie van de passende beoordeling echter niet. De stikstofdepositie in het voorkeursalternatief zal lager zijn dan in de stikstofdepositie in de bestaande situatie. De Commissie adviseert bij de besluitvorming alsnog toe te lichten op welke grond de stal aan de Steenakkerstraat 19 wordt beschouwd als “bestaande situatie”.

---

[1] Voor de samenstelling van de werkgroep van de Commissie m.e.r., haar werkwijze en verdere projectgegevens, zie bijlage 1 bij dit advies. Projectgegevens en bijbehorende stukken, voor zover digitaal beschikbaar, zijn ook te vinden via www.commissiemer.nl onder *adviezen*.

Het bestemmingsplan biedt planologisch de ruimte voor het inpassen van een maximale variant. Als deze maximale ruimte wordt ingevuld blijkt dat significante negatieve effecten op Natura-2000 gebied de Oeffelter Meent niet zijn uit te sluiten. Dit betekent dat niet alle beschikbare milieugebruiksruimte op grond van het bestemmingsplan ingevuld kan worden. De Commissie adviseert de maximale milieuruimte binnen de bouwblokken te beperken tot de feitelijk beschikbare milieuruimte. Concreet betekent dit dat er een inperking van de voorgestelde planologische omvang van de bouwblokken moet plaatsvinden.

De Commissie constateert dat in de aanvulling de reeds gerealiseerde varkensstal op de locatie Steenakkerstraat 19 is meegenomen in de referentiesituatie. In het MER werd deze stal niet als “bestaande situatie” beschouwd. De reden waarom de initiatiefnemer deze keuze heeft gemaakt is niet in de aanvulling vermeld. Als gevolg van de wijziging van de referentiesituatie valt de vergelijking van de bestaande situatie met de alternatieven voor onder meer stikstofdepositie en geurhinder gunstiger uit. Door uit te gaan van de gerealiseerde varkensstal is er in de bestaande situatie reeds sprake van ammoniakdepositie en geurhinder. De toename van depositie of geurhinder als gevolg van de realisatie van een alternatief is dan ook minder groot, dan in een situatie waarin geen dieren worden gehouden op de locatie. De Commissie adviseert bij de besluitvorming alsnog een toelichting te geven op de wijziging in de referentiesituatie.

De aanvulling heeft niet ter visie gelegen. Daarom heeft de Commissie geen zienswijzen over de aanvulling in haar advies mee kunnen nemen. De Commissie adviseert de aanvulling zo spoedig mogelijk openbaar te maken, bijvoorbeeld in de volgende stap van het besluitvormingsproces.

2. TOELICHTING OP HET OORDEEL

2.1 Alternatieven

MER
In het MER worden twee alternatieven beschreven, het voorkeursalternatief en alternatief 1. Een plan-MER moet worden opgesteld als het bestemmingsplan mogelijkheden biedt voor uitbreiding of nieuwvestiging van m.e.r. (beoordelings)plichtige activiteiten zoals veehouderijen boven een vastgestelde drempelwaarde. Het plan-MER dient de maximale milieueffecten die het bestemmingsplan mogelijk maakt in kaart te brengen. Dit houdt in dat een alternatief beschreven moet worden dat uitgaat van een maximale benutting van de geboden ruimte in het bestemmingsplan. Hieraan wordt in het MER niet voldaan.

Aanvulling
In de aanvulling is een maximale variant uitgewerkt uitgaande van de maximale planologische mogelijkheden in het plan. Er is aangesloten bij de "Technische Knooppuntennotitie" van de provincie Noord-Brabant. Op basis van deze notitie is als theoretisch maximaal mogelijke invulling voor de locatie Kampsestraat 49 een bedrijfsomvang van1.500 zeugen gesloten en voor de Steenakkerstraat 19 een bedrijfsomvang van 1.000 zeugen gesloten vastgesteld. De effecten hiervan zijn in de aanvulling op het MER weergegeven.

De Commissie constateert dat hiermee de maximale variant voldoende onderbouwd is.

2.2 Passende beoordeling

MER
In het MER is de passende beoordeling gedeeltelijk terug te vinden (paragraaf 5.1.3). In de passende beoordeling ontbreekt een habitattypenkaart, de instandhoudingsdoelstellingen, inzicht in de cumulatie van effecten en het oordeel over significantie van effecten. Deze informatie is essentieel voor de besluitvorming. Uit de Natuurbeschermingswet 1998 volgt dat een plan alleen mag worden vastgesteld, als de zekerheid bestaat dat de natuurlijke kenmerken niet worden aangetast, of de zogenaamde ADC-toets[2] met succes wordt doorlopen.

---

[2] Dit houdt op grond van art. 19g en 19h van de Natuurbeschermingswet 1998 respectievelijk in:
- A: zijn er Alternatieve oplossingen voor een project of handeling? Inclusief locatiealternatieven.
- D: zijn er Dwingende redenen van groot openbaar belang waarom het project toch gerealiseerd moet worden?
- C: welke Compenserende maatregelen worden getroffen om te waarborgen dat de algehele samenhang van Natura 2000 bewaard blijft?

Aanvulling
In de aanvulling is een apart document Passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998 opgenomen. Uit de passende beoordeling blijkt dat het meest nabij gelegen Natura 2000-gebied Oeffelter Meent is. Effecten op andere Natura 2000-gebieden zijn niet te verwachten en daarom ook niet in beeld gebracht. Aangezien de exacte locaties van habitattypen en habitatsoorten in het Natura 2000-gebied niet bekend zijn, is een worst case situatie onderzocht door ervan uit te gaan dat deze typen en soorten zich op de rand van het Natura 2000-gebied bevinden.

Oordeel Commissie op MER en aanvulling
De Commissie constateert dat in de passende beoordeling voor de locatie aan de Steenakkerstraat 19 is uitgegaan van de situatie waarin de vleesvarkensstal is gerealiseerd. De stal aan de Steenakkerstraat 19 wordt hierbij beschouwd als "bestaand gebruik". Uit de informatie uit de passende beoordeling wordt niet duidelijk of de aanname dat deze stal als "bestaand gebruik" moet worden beschouwd juist is. Indien deze aanname niet juist is, zal de stikstofdepositie van de locatie hoger zijn dan weergegeven in de passende beoordeling. Voor de verplaatsing van beide bedrijven naar het LOG De Ass wijzigt de conclusie van de passende beoordeling echter niet. De stikstofdepositie in het voorkeursalternatief zal lager zijn dan in de stikstofdepositie in de bestaande situatie. Dit komt door een toename van de afstand tot het Natura 2000-gebied in de nieuwe situatie en de afname van de ammoniakdepositie van de nieuwe locaties ten opzichte van de ammoniakdepositie van de oude locaties. De Commissie adviseert bij de besluitvorming alsnog toe te lichten op welke grond de stal aan de Steenakkerstraat 19 wordt beschouwd als "bestaande situatie".

- Het bestemmingsplan biedt planologisch de ruimte voor het inpassen van de maximale variant. Als deze ruimte wordt ingevuld blijkt dat aantasting van natuurlijke kenmerken in het Natura-2000 gebied de Oeffelter Meent niet is uit te sluiten.

Ontwikkelingen beleidskader stikstof
De ontwikkelingen op het gebied van de stikstofdepositieproblematiek staan niet stil. Er wordt op landelijk en provinciaal niveau gewerkt aan een programma om de stikstofdepositie te verminderen. Mogelijk kan met dit programma aantasting van natuurlijke kenmerken als gevolg van het voorgestelde bestemmingsplan worden uitgesloten. Het plan of onderdelen daaruit zullen dan wel aan bepaalde randvoorwaarden moeten voldoen. De Commissie adviseert daarom zowel het provinciale beleidskader, de doorvertaling daarvan in de provinciale verordening als de ontwikkelingen in het kader van de landelijke Programmatische Aanpak Stikstofdepositie (PAS) nauwgezet te volgen.

2.3 Ammoniakdepositie en EHS gebieden

MER
In het MER zijn de effecten van de ammoniakdepositie op de Natura 2000-gebieden aangegeven. Voor IPPC-bedrijven geldt dat de ammoniakdepositie op de Ecologische Hoofdstructuur beschreven moet worden. De beide veehouderijen hebben op dit moment geen IPPC-omvang. Het bestemmingsplan biedt wel de planologische ruimte voor een bedrijf met een dergelijke omvang. In het MER ontbreekt een kaart met de ligging van de EHS-gebieden. De mogelijke effecten van de ammoniakdepositie van het plan op de Ecologische Hoofdstructuur en de daaruit te trekken conclusies (eventuele overschrijding van de kritische depositiewaarden) ontbreken.

Aanvulling
In de aanvulling is in de bijlage een kaart met de ligging van de EHS-gebieden weergegeven.

In de aanvulling is de ammoniakdepositie door de ontwikkelingen in het plan op zowel zeer kwetsbare EHS gebieden als niet kwetsbare EHS-gebieden bepaald. Berekening van de ammoniakdepositie op zeer kwetsbare EHS-gebieden toont aan dat door de bedrijfsverplaatsingen sprake is van een lichte afname van de depositie op het meest nabij gelegen kwetsbare EHS-gebied.

2.4 Geurhinder

MER
In het MER zijn de geurberekeningen niet toegevoegd, waardoor de berekeningen en de conclusies niet inhoudelijk te controleren zijn. Informatie over de achtergrondbelasting, de cumulatie van geurhinder en de ligging van geurgevoelige objecten ontbreekt ook.

Aanvulling
In de aanvulling is in de bijlage een kaart met de ligging van de geurgevoelige objecten weergegeven. De geurberekeningen zijn als bijlage aan de aanvulling toegevoegd. Ook de cumulatie van geurhinder is in de aanvulling beschreven.

Uit de aanvulling blijkt dat de maximale variant leidt tot een overschrijding van de geurnorm. De Commissie adviseert op grond van het bovenstaande de maximale milieuruimte binnen de bouwblokken te beperken tot de feitelijk beschikbare milieuruimte en dit planologisch vast te stellen.

2.5 Berekeningen luchtkwaliteit

MER
In het MER zijn de jaargemiddelde concentraties fijn stof berekend met behulp van ISL3a[3]. Het aantal overschrijdingsdagen is niet onderzocht. Als gevolg van de uitbreiding/nieuwvestiging van veehouderijen neemt de verkeersdruk in het gebied toe, waardoor tevens een toename van de productie van NO_x kan plaatsvinden. De beoordeling van NO_x ontbreekt.

---

[3] Op 15 maart 2010 zijn nieuwe emissiefactoren voor fijn stof gepubliceerd. Zo zijn ondermeer de factoren voor chemische wassers verhoogd. De juiste emissiefactoren dienen in de berekeningen verwerkt te worden.

Aanvulling
In de aanvulling is de gevraagde milieu-informatie ten aanzien van luchtkwaliteit opgenomen. Uit de aanvulling blijkt dat het aantal overschrijdingsdagen ruimschoots onder de norm ligt. Ook de emissie van NO_x ligt onder de daarvoor geldende grenswaarde. Het initiatief voldoet aan de nu geldende luchtkwaliteitseisen.

2.6 Gezondheidseffecten

MER
In het MER ontbreekt een beschrijving van de gevolgen van het plan voor de volksgezondheid. De Wet publieke volksgezondheid vraagt de gemeente expliciet aandacht te besteden aan volksgezondheid bij haar besluitvorming. In het MER dient de volksgezondheid in het gebied en de mogelijke effecten van de alternatieven hierop beschreven te worden. Onlangs is een consortium[4] in opdracht van het Ministerie van VWS gestart met een onderzoek naar de relatie tussen intensieve veehouderij en gezondheidsproblemen.

Aanvulling
De gezondheidseffecten zijn in paragraaf 5.2.3 van de aanvulling kwalitatief beschreven. In de beschrijving is een vergelijking gemaakt tussen de gezondheidseffecten in de bestaande situatie en de gezondheidseffecten in het voorkeursalternatief. Uit de vergelijking blijkt dat voor beide bedrijfsverplaatsingen gezamenlijk sprake is van een verbetering van de gezondheidssituatie. Dit komt omdat de bedrijfsactiviteiten worden verplaatst vanaf de rand van het dorp Haps naar het LOG. In de omgeving van de nieuwe locaties zijn minder woningen gelegen, waardoor per saldo de gezondheidseffecten verminderen. Door de uitbreiding van de activiteiten aan de Steenakkerstraat 19 zal echter een verslechtering van de lokale situatie optreden ten opzichte van de bestaande situatie.

---

[4] Hieraan nemen de volgende partijen deel: het IRAS (Institute for Risk Assessment Sciences) van de Universiteit Utrecht, het Instituut voor onderzoek van de gezondheidszorg (NIVEL), het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM) en het bureau Gezondheid, Milieu & Veiligheid van de GGD'en Brabant/Zeeland.

BIJLAGE 1: Projectgegevens toetsing plan-MER

Initiatiefnemer: College van burgemeester en wethouders van de gemeente Cuijk

Bevoegd gezag: Gemeenteraad van de gemeente Cuijk

Besluit: vaststellen van een bestemmingsplan voor het landbouwontwikkelingsgebied De Ass

Categorie Gewijzigd Besluit m.e.r. 1994:
plan-m.e.r. vanwege kaderstelling voor categorie C.14, D.14;
plan-m.e.r. vanwege passende beoordeling

Activiteit: het bestemmingsplan is kaderstellend voor de ontwikkeling van intensieve veehouderij in het landbouwontwikkelingsgebied

Procedurele gegevens:
aankondiging start procedure in de Staatscourant van 8 april 2010
adviesaanvraag bij de Commissie m.e.r.: 7 april 2010
advies reikwijdte en detailniveau uitgebracht: 15 juli 2010

Samenstelling van de werkgroep:
Per project stelt de Commissie een werkgroep samen bestaande uit enkele deskundigen, een voorzitter en een werkgroepsecretaris. De werkgroepsamenstelling bij het onderhavige project is als volgt:
ing. L.C.J. Bekkers (secretaris)
drs. msc. M.E.A. Broekmeyer
drs. H.G. Ouwerkerk (voorzitter)
ing. I. Spapens-Reijnders
drs. R.A.M. van Woerden

Werkwijze Commissie bij toetsing:
Tijdens de toetsing gaat de Commissie na of het MER voldoende juiste informatie bevat om het milieubelang volwaardig mee te kunnen wegen in de besluitvorming. De Commissie gaat bij het toetsen uit van de wettelijke eisen voor de inhoud van een MER, zoals aangegeven in artikel 7.10 van de Wet milieubeheer en de documenten over de reikwijdte en het detailniveau van het MER. Indien informatie ontbreekt, onvolledig of onjuist is, beoordeelt de Commissie of zij dit een essentiële tekortkoming vindt. Daarvan is sprake, als aanvullende informatie in de ogen van de Commissie kan leiden tot andere afwegingen. In die gevallen adviseert de Commissie de ontbrekende informatie alsnog beschikbaar te stellen, alvorens het besluit wordt genomen. Opmerkingen over niet-essentiële tekortkomingen in het MER worden in het toetsingsadvies opgenomen, voor zover ze kunnen worden verwerkt tot duidelijke aanbevelingen voor het bevoegde gezag. De Commissie richt zich in het advies dus op hoofdzaken die van belang zijn voor de besluitvorming en gaat niet in op onjuistheden of onvolkomenheden van ondergeschikt belang.
Zie voor meer informatie over de werkwijze van de Commissie www.commissiemer.nl op de pagina *Commissie m.e.r.*

Betrokken documenten:
De Commissie heeft de volgende documenten betrokken bij haar advisering:
- PlanMER veehouderijbedrijven, Landbouwontwikkelingsgebied de Ass, gemeente Cuijk, CUY006, d.d. 31 maart 2010;

- Passende beoordeling Natuurbeschermingswet 1998, Landbouwontwikkelingsgebied de Ass, gemeente Cuijk, CUY006, juni 2010;
- PlanMER veehouderijbedrijven, Landbouwontwikkelingsgebied de Ass, gemeente Cuijk, CUY006, d.d. juni 2010;
- Ontwerp bestemmingsplan, buitengebied LOG De Ass, gemeente Cuijk, 7 april 2010;
- Onderbouwing t.b.v. waterparagraaf, landbouwontwikkelingsgebied Steenakkerstraat te Haps, gemeente Cuijk, 21 september 2009;
- Onderbouwing t.b.v. waterparagraaf, landbouwontwikkelingsgebied Kampsestraat te Haps, gemeente Cuijk, 23 september 2009;
- Onderbouwing t.b.v. waterparagraaf, landbouwontwikkelingsgebied Steenakkerstraat te Haps, gemeente Cuijk, 21 september 2009;
- Onderbouwing t.b.v. waterparagraaf, bestemmingsplanwijziging Beerseweg 14 en 19 te Haps, gemeente Cuijk, 22 september 2009;
- Verkennend bodemonderzoek conform NEN 5740, Beerseweg 19 te Haps, 12 januari 2010;
- Verkennend bodemonderzoek conform NEN 5740, Beerseweg 14 te Haps, 11 januari 2010;
- Verkennend bodemonderzoek conform NEN 5740, LOG De Ass te Haps, 5 oktober 2009;
- Verkennend flora- en faunaonderzoek, LOG De Ass, 17 september 2009;
- Akoestisch onderzoek Wet milieubeheer, veehouderij Kampsestraat 49 te Haps, 18 september 2009;
- Akoestisch onderzoek Wet milieubeheer, veehouderij Steenakkerstraat 19 te Haps, 29 september 2009.

De Commissie heeft geen zienswijzen of adviezen via bevoegd gezag ontvangen.

Toetsingsadvies over het milieueffectrapport Landbouwontwikkelingsgebied De Ass, gemeente Cuijk en de aanvulling daarop

De gemeente Cuijk wil voor het landbouwontwikkelingsgebied (LOG) De Ass een bestemmingsplan vaststellen. Omdat het bestemmingsplan kaderstellend is voor m.e.r.-(beoordelings)plichtige activiteiten en mogelijk effecten heeft op Natura 2000-gebieden wordt de plan-m.e.r.-procedure doorlopen. Bevoegd gezag voor deze procedure is de gemeenteraad van Cuijk.

ISBN: 978-90-421-3134-7

Commissie voor de milieueffectrapportage

Arthur van Schendelstraat 800 Utrecht
T 030 - 234 76 66
F 030 - 233 12 95
E mer@eia.nl
W www.commissiemer.nl